

अथ सप्तदशोऽनुवाकः ।

षोडशे पितृयज्ञयाज्यानुवाक्या उक्ताः । अथ यत्पश्चन्तरं सूत्रकारेण उदाहृतम्, इन्द्राय वयोधसे पशुमालभत इति । तत्र प्रयाजार्था मैत्रावरुणप्रेषाः सप्तदशोऽभिधीयन्ते । तत्र प्रथममन्त्रमाह । “होता यच्चदिडस्पदे । समिधानं महद्यशः । सुषमिद्धं वरेण्यम् । अग्निमिन्द्रं वयोधसम् । गायत्रीं कृन्द इन्द्रियम् । अविं गां वयोदधत् । वेत्ताज्यस्य होतर्यज” इति । योऽयं दैव्यो ‘होता’ सोऽयम् ‘इडस्पदे’ सोमक्रयणीपदपांसुयुक्त आहवनीये, ‘समिधानं’ समिन्नामकं, प्रथमप्रयाजदेवं ‘यच्चत्’ यजतु । कीदृशं देवं, ‘महद्यशः’ महतो यशसः कारणं । ‘सुषमिद्धं’, सुखेन सम्यक् प्रज्ज्वलितं । ‘वरेण्यं’ सर्वैर्वरणीयं । तद्देव-द्वारा ‘अग्निं’ तदग्निरूपं, ‘वयोधसं’ वयः आयुष्यं धारयतीति वयोधाः, तादृशं ‘इन्द्रं’ पशुस्वामिनं देवं यजतु । तथा ‘गा-यत्रीं कृन्दः’ चतुर्विंशत्यक्षरं कृन्दोदेवं यजतु । ततो यजमा-नाय ‘इन्द्रियं’ चक्षुरादिपाटवं । ‘अविं गाम्’ अविशब्दो मास-षट्कोपलक्षक इति चतुर्थकाण्डे प्रतिपादितम्, त्रीणि मास-षट्कानि यस्या गोः सेयं अविः, तादृशीं गां, ‘वयः’ आयुष्यञ्च ‘दधत्’ सम्पादयतु । अयं प्रयाजदेव ‘आज्यस्य वेतु’ ह्वयमान-माज्यं पिवतु । तदर्थं हे मानुष ‘होतः’, ‘यज’ याज्यां पठ ॥

अथ द्वितीयमन्त्रमाह । “होता यच्चक्षुचित्रतम् । तनून-पतमुद्भिदम् । यं गर्भमदितिर्दधे [१] । शुचिमिन्द्रं वयोधसम् ।